

Yttrande över slutbetänkandet Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet (SOU 2018:69)

Dnr: Ju2018/04195/L5

Sammanfattning

Skolverket har tagit del av utredningen och kommenterar nedan de avsnitt som berör skolväsendets professioner och de förslag som behandlar samverkan mellan Skolverket och andra myndigheter.

Myndigheten instämmer i utredningens överväganden vad gäller fortlöpande samverkan mellan myndigheter framförallt mellan Socialstyrelsen och Skolverket i syfte att stödja alla huvudmän och skolor – att arbeta förebyggande och uppmärksamt – för att förhindra att hedersrelaterade brott mot barn och unga begås. Skolors beredskap och kompetens att förebygga och motverka hedersproblematiken varierar. Samverkan bör därför även stärkas mellan myndigheter och skolhuvudmän, såväl kommunala som fristående på lokal nivå.

Avsnitt 7.4.5

Utredningen framhåller att ytterligare åtgärder kan behövas för att stärka och förbättra samverkan mellan skolan och hälso- och sjukvården. Skolverket instämmer i att samverkansformer på nationell nivå mellan till exempel Skolverket och Socialstyrelsen kan utvecklas ytterligare för att tillämpningen på huvudmannanivå ska främjas. I regeringsuppdraget att genomföra ett utvecklingsarbete för tidiga och samordnade insatser för barn och unga (U2017/01236/GV) pågår en sådan samverkan mellan myndigheterna.

Skolverket instämmer i utredningens beskrivning av att skolan har en mycket viktig roll när det gäller att upptäcka och anmäla brott med hedersrelaterade inslag mot barn och elever samt att skolan har en viktig roll i det förebyggande arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. I arbetet med uppdateringen av Skolverkets och Socialstyrelsens *Vägledning för elevhälsan*, kommer även dessa frågor att beaktas. I Skolverkets översyn av läroplanerna avseende undervisningen i sex och samlevnad ingår att särskilt beakta frågor om hedersrelaterat våld och förtryck.¹

Utredningen lyfter att även förskolan är viktig, bland annat vad gäller att upptäcka könstypning, vilket Skolverket instämmer i. Skolverket färdigställde revideringen

¹ Regleringsbrev för budgetåret 2019 avseende Statens skolverk. Uppdrag punkt 12.
<https://www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/?RBID=20014>

2019-05-28

2 (3)

Dnr: 4.2.1–2019:434

av stödmaterialet ”Hedersrelaterat våld och förtryck – skolans ansvar och möjligheter” i december 2018 och materialet finns tillgängligt på Skolverkets webbplats.² Syftet med materialet är att ge stöd till personal i grund- och gymnasieskolan samt motsvarande skolformer i hur skolan kan motverka hedersrelaterat våld och förtryck. I utredningen anges att avsikten med revideringen är att ny information ska tillföras, bland annat i fråga om könsstämpning. Skolverket vill tydliggöra att materialet efter revideringen omfattar uppgifter om könsstämpning, även om det inte är fokus i stödmaterialet. Skolverket ska också överväga ett riktat stödmaterial till personal i förskolan.

Skolor verkar i olika lokala miljöer och drivs av olika huvudmän. Intresset och motivationen bland huvudmän att samverka sinsemellan och med myndigheter varierar.³ Ungdomsstyrelsen har i en kartläggning visat att religiositet liksom etnisk-kulturell bakgrund har ett starkt samband med tvingande hedersnormer såsom tvångsäktenskap och reglerad sexualitet. I samma studie konstateras brister i skolans bemötande av unga som känner sig hårt reglerade i sina familjer.⁴ Skolinspektionen har konstaterat brister i skolors främjande elevhälsoarbete och en osäkerhet kring hur undervisningen bör bedrivas om exempelvis hedersrelaterade frågor i skolans sex- och samlevnadsundervisning.⁵ I relation till utredningens syfte att motverka hedersnormer, patriarkalt och sexuellt förtryck bör även frågan om ytterligare insatser av olika slag övervägas. Det kan gälla såväl tillsyn som särskilda informationsinsatser med material på flera språk i olika former.⁶

På Skolverkets vägnar

Kjell Hedwall
Avdelningschef

Timmy Larsson
Undervisningsråd

² <https://www.skolverket.se/publikationsserier/stodmaterial/2018/hedersrelaterat-vald-och-fortryck--skolans-ansvar-och-mojligheter>

³ I Skolverkets och Socialstyrelsens arbete med ”Tidiga och samordnade insatser för barn och unga”, har det i förstudien och i arbetet framkommit att det kan vara mer utmanande att få med privata/fristående aktörer i samverkan, handlar om skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård. Se: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/leda-och-organisera-skolan/extra-stod-till-elever/tidiga-och-samordnade-insatser-for-barn-och-unga>

⁴ Modée, Lisa & Bohlin, Ingrid (red.), Gift mot sin vilja, Ungdomsstyrelsen, Stockholm, 2009. s. 210, 234.

<http://www2.ungdomsstyrelsen.se/butiksadmin/show-Doc/ff808081234c242301234c4bbb830004/wwwGiftMotSinVilja.pdf>.

⁵ Årsrapport 2018 Skillnader i skolkvalitet och strategisk styrning. <https://www.skolinspektionen.se/globalassets/publikationssok/regeringsrapporter/arsrapporter/arsrapport-2018/arsrapport-2018.pdf>

⁶ Årsrapport 2018 Skillnader i skolkvalitet och strategisk styrning.

2019-05-28

3 (3)

Dnr: 4.2.1–2019:434

Detta yttrande har beslutats av avdelningschefen Kjell Hedwall. I ärendets slutliga handläggning har enhetschefen Anders Duvkär och undervisningsrådet Timmy Larsson (föredragande) deltagit.